

Happen naar lucht

Scholen moeten veel schoner worden dan ze nu zijn. Voor de gezondheid van de scholieren en de leerkrachten. Bovendien is het goede voorbeeld te geven de beste manier om een kind het belang van hygiëne bij te brengen. Er zijn verschillende manieren om de school schoner te krijgen, tegen minimale kosten.

In twee artikelen komt naar voren hoe scholen schoner kunnen worden voor een redelijke prijs. In deze eerste aflevering: de rol van de schooldirectie. In het tweede en laatste deel van dit tweeluik – dat in PS 2 2006 verschijnt - komt de rol van de kinderen naar voren.

De matige hygiëne in scholen is het Astma Fonds een doorn in het oog. Kinderen die astma hebben, moeten extra medicijnen gebruiken en blijven vaker thuis als de school stoffig is. Gezonde kinderen kunnen er luchtwegklachten oplopen. Het fonds heeft daarom een pact gesloten met de Vereniging van gecertificeerde Makelaars in Schoonmaakdienstverlening (VMS) om de situatie te verbeteren.

Het Astma Fonds zocht naar een methode om, kostenvrij, de schoon-

maak in basisscholen te verbeteren. 'Uiteindelijk kwamen we toen bij de VMS terecht', zegt Livia Leysen van het Astma Fonds. We vroegen hen een jaar lang een school te adopteren. De makelaars reageerden positief: ze wilden elk wel twee scholen in hun regio onder hun hoede nemen. Reyk van Veen, voorzitter van de

makelaarsvereniging: 'Dat hield in dat we de communicatie tussen school en schoonmaakbedrijf probeerden te bevorderen, het contract beoordeelden en controleerden of dat ook werd nageleefd.'

Budget

Het project richtte zich op het basisonderwijs, omdat daar de problemen met hygiëne het grootst zijn. Ouders hebben maar weinig klachten over de school van hun kinderen, behalve als het gaat om de slechte staat van onderhoud en schoonmaak. Het Sociaal en Cultu-

reel Planbureau schrijft: 'Onderhoud en, vooral, de schoonmaak van het schoolgebouw waren in 2002 met afstand de zwakste punten van de Nederlandse basisscholen; maar liefst de helft van de ouders meent dat de basisschool van hun kinderen slecht of matig wordt schoongehouden.' Ouders geven de scholen een 6,2 voor hun totaalprestatie. Dat rapportcijfer had veel hoger uit kunnen vallen als de schoonmaak beter was beoordeeld.

Dat de schoonmaak zo slecht is, ligt in ieder geval voor een deel aan het krappe budget dat daarvoor beschikbaar is. Schoonmaakmakelaar Reyk van Veen: 'Bij de kleinste kinderen heerst de grootste krapte.' Terwijl juist voor kleine kinderen hygiëne belangrijk is, omdat zij kwetsbaar zijn voor ziektes. De overheid heeft dat ingezien en

Anders school

Het Astma Fonds is al enkele jaren actief om scholen schoner te krijgen. In 2003 en 2004 is samengewerkt met schoonmaakbedrijf Hago, in de actie Mijn School Weer Schoon. Twaalf basisscholen kregen een gratis schoonmaakbeurt aangeboden om de aandacht te vestigen op de problemen van astmatische kinderen in stoffige basisscholen. Schoolworkx, de afdeling van Hago die in scholen werkt, heeft de actie ook in 2006 weer herhaald, nu in vijf scholen. Op de website (www.schoolworkx.nl) verklaart het bedrijf zich nader: '[Het gaat ook om] € de aanpak van fijn stof dat met name op kinderhoogte in grotere concentraties wordt gevonden. Fijn stof geeft aanleiding tot gezondheidsklachten, vooral aan de luchtwegen.'

Ook het ministerie van OCW (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) laat zich niet onbetuigd, samen met OSB (zie www.minocw.nl/schoonmaak). Het dossier Schone School bevat adviezen die OSB heeft opgesteld over het contract en een tweetal 'kaarten' om een schoonmaakprogramma op te zetten. VSR heeft daarbij een Indicatief Meetsysteem Primair Onderwijs ontwikkeld, waarmee de school de kwaliteit van de schoonmaak kan beoordelen. Zie www.vsr-org.nl, onder kwaliteitszorg.

OCW heeft verder een raamcontract met een aantal schoonmaakbedrijven opgesteld dat scholen in staat zou moeten stellen 'op sobere en doelmatige wijze de school schoon te maken (en te houden).'

Overige webadressen: VMS: www.schoonmaakmakelaar.nl; Astma Fonds: www.mijnkindheeftastma.nl met adviezen over inrichting en schoonmaak van scholen.

stelt sinds 2002 totaal 20 miljoen euro meer geld beschikbaar, dat is gemiddeld 3500 euro per school per jaar. Dat heeft tot een kleine kwaliteitsverbetering geleid, al komt nog steeds meer dan driekwart van het sanitair niet door de keuring.

De scholen zijn vrij om het (extra) geld voor andere zaken te bestemmen, zoals schoolboeken en computers. En die staan al gauw hoger op de verlanglijst van de schooldirectie. 'Er is gewoon erg weinig aandacht voor schoonmaak bij veel scholen, de uitzonderingen daargelaten', stelt Livia Leysen van het Astma Fonds. De ervaringen met het adoptieplan ondersteunen haar bewering.

Reacties

Het Astma Fonds maakte reclame voor het plan en opende een website waar scholen zich konden opgeven. Ruim tachtig scholen reageerden, ruim één procent van de 7500 basisscholen die Nederland rijk is. Vervolgens vielen er nog scholen af. Ze waren opgegeven door leerlingen of ouders, maar de schooldirectie ontkende vervolgens dat ze een hygiëneprobleem hadden. 'Alleen als de directie zelf de school had aangemeld, had het zin om verder te gaan', aldus Leysen. Want het advies van de schoonmaakmakelaar mag dan gratis zijn, er wordt wel een actieve inzet van de school verwacht. Communicatie met het schoonmaakbedrijf kan alleen verbeteren als iemand in de school daar de tijd voor neemt.

Moeizaam

Uiteindelijk is bij enkele tientallen scholen een adoptietraject gestart. Hoewel de ervaringen nog niet volledig zijn geëvalueerd, kunnen er al wel enkele voorzichtige eerste conclusies worden getrokken.

Voor een aantal scholen bleef het bij één gesprek tussen schoolleiding, makelaar en schoonmaakbedrijf. Daarna vond de schoolleiding het wel weer welletjes. Bij andere scholen liep het traject verder. 'In mijn geval was het wel heel lastig om gegevens los te krijgen van het schoonmaakbedrijf', vertelt Van Veen. Pas na enkele maanden en meermalen aandringen kwamen een schoonmaakprogramma, opbouw van het uurtarief en een werkplanning te voorschijn. 'Goedbedoeld allemaal, maar onvoldoende', oordeelt Van Veen kort en krachtig. Een inspectie van de school met het VSR-KMS liet zien dat het niet alleen aan de papieren, maar ook aan de daadwerkelijke uitvoering

schortte.

Immiddels heeft Van Veen weer met alle partijen om tafel gezeten om te adviseren over het contract, het schoonmaakprogramma en –rooster. Zo stond er in het originele contract dat de school het programma moest aanleveren. 'Een deskundigheid die je onmogelijk van de school kunt verlangen', aldus Van Veen. Een jaar na de start is dat het voorlopige resultaat. Een gesprek over de invoering van de nieuwe inzichten zit nog in de planning.

Van Veen meent dat een dergelijk adviestraject voor alle scholen nuttig is. 'In sommige gemeenten zijn al schoonmaakmakelaars ingeschakeld, maar overal waar dat niet het geval is, is het nuttig'. Leysen: 'Een

probleem blijft wel dat scholen zo weinig aandacht hiervoor hebben.' Beiden zijn er wel voor te vinden dat kwaliteitscontrole verplicht wordt gesteld.

Een kwaliteitscontrole hoeft helemaal niet zoveel te kosten. Van Veen: 'Dat kost je een paar honderd euro per controle, afhankelijk van hoe groot het gebouw is.' Daar staat tegenover dat analyse van de fouten aantoont waar het misgaat. Dat maakt het mogelijk de schoonmaak te sturen. Als de evaluatie straks compleet is, wil Leysen de resultaten voorleggen aan een aantal scholen en nadenken over hoe het Astma Fonds andere scholen kan stimuleren tot een beter schoonmaakmanagement.

Naast dit project heeft het Astma Fonds nog twee ijzers in het vuur. De 'luchtbus' bezoekt 125 scholen per jaar en geeft informatie aan klassen en leerlingen over astma.

Fonds heeft zich ingekocht in het project van de NIGZ: Ga voor gezond. Dat project is nog in ontwikkeling. Men hoopt in het eerste jaar 300 scholen te bereiken. Een stevige ambitie. ✕

